

Sygn. akt I KK 136/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Dariusz Kala

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie P. R.

skazanego z art. 278 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 9 maja 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. akt II K [...],

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej P. R. i sprawę
- w tym zakresie - przekazuje Sądowi Rejonowemu w K. do
ponownego rozpoznania;**

**2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2021 r., wydanym w sprawie II K [...] uznał P. R. za winnego tego, że: w dniu 26 grudnia 2019 r. w K.,

działając wspólnie i w porozumieniu z T. G. i Ł. C. na stacji paliw P. [...], dokonali kradzieży papierosów różnych marek na kwotę 9.402,48 zł., alkoholu różnych marek o wartości 1.670,10 zł. oraz pieniędzy w kwocie 3.158,26 zł., co spowodowało straty w łącznej wysokości 14.230,84 zł. na szkodę P. [...] Sp. z o.o., to jest występkę z art. 278 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu w związku z art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec niego karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat, nadto na podstawie art. 73 § 2 k.k. oddał oskarżonego pod dozór kuratora. Wymierzył także wobec niego na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 50 stawek, przy ustaleniu wartości jednej stawki na kwotę 20 zł. Zobowiązał także oskarżonego – na mocy art. 72 § 1 pkt 1 k.k. – do informowania kuratora o przebiegu okresu próby jeden raz na trzy miesiące począwszy od uprawomocnienia się wyroku.

Wyrok ten, który nadto dotyczył także jeszcze trzech innych osób, uprawomocnił się wobec P. R. w dniu 20 lipca 2021 r. Nie był przez żadną ze stron – w tej części - zaskarżony.

W dniu 31 marca 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego, który zaskarżył przytoczony wyrok w części dotyczącej P.R. na jego korzyść i zarzucił temu orzeczeniu: rażące i mające mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 117 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 138 k.p.k. w zw. z art. 374 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k., polegające na wadliwym uznaniu, że awizowane i niepodjęte w terminie zawiadomienie oskarżonego o terminach rozpraw wyznaczonych przez Sąd Rejonowy, zostały mu prawidłowo doręczone i wystąpiły tym samym warunki do rozpoznania sprawy pod jego nieobecność, podczas gdy korespondencję tę wysyłano każdorazowo na inny, niż wskazany przez oskarżonego adres, co w konsekwencji skutkowało przeprowadzeniem w całości postępowania pod jego nieobecność z rażącym naruszeniem prawa oskarżonego do obrony, polegającym na uniemożliwieniu mu wzięcia udziału w rozprawie oraz poddania wydanego wyroku skazującego kontroli Sądu II instancji.

Równocześnie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło rozpoznać ją w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony nią wyrok wydano z rażącym naruszeniem przywołanych w zarzucie kasacji przepisów, a to – z racji charakteru tych uchybień – mogło mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia.

Nie ulega wątpliwości, że podczas przesłuchania w charakterze podejrzanego w dniu 27 grudnia 2019 r. P. R. wskazał jako adres zameldowania, miejsca zamieszkania (dłuższego pobytu), a jednocześnie adres do odbioru korespondencji: [...] K., ul. S. [...] (k.54-55 akt sprawy). Wyjaśniając po raz kolejny w postępowaniu przygotowawczym w dniu 26 marca 2020 r. P. R. podał, że „aktualnie przebywa u siostry N. R., K. ul. H. [X.]. W tym miejscu będę przebywał podczas epidemii. Potem wrócę na S.” (k.681). Nie zmienił zatem adresu do odbioru korespondencji, którym nadal pozostawał: K., ul. S. [...]. Pomimo to, zawiadomienie o skierowaniu przez prokuratora aktu oskarżenia wysłano oskarżonemu na adres S. [...], zamiast [X.] (k. 732). Ta pomyłka była następnie powielana każdorazowo przez Sąd Rejonowy w K., który wszelką korespondencję, w tym także zawiadomienia o terminach kolejnych rozpraw wysyłał oskarżonemu na adres: K., ul. S. [...]. Tak oznaczony adresat tej korespondencji nie odbierał i po jej dwukrotnym awizowaniu była ona zwracana do nadawcy, czyli Sądu Rejonowego w K. (k. 881, 949, 980, 1002, 1009, 1014, 1033, 1046, 1079). W rezultacie P. R. na żadną z 8 rozpraw nie stawił się, a Sąd za każdym razem uznawał, że został on prawidłowo zawiadomiony o ich terminach. W dniu 13 kwietnia 2021 r. pod nieobecność P. R. Sąd odroczył wydanie wyroku w tej sprawie do dnia 27 kwietnia 2021 r., kiedy to ogłosił skazujący wobec niego wyrok.

Tymczasem poza sporem jest, iż wysyłanie zawiadomienia o rozprawie na adres inny aniżeli ten wskazany przez samego oskarżonego nie spełnia warunku prawidłowego powiadomienia go o jej terminie, a to jest przecież konieczny wymóg prowadzenia postępowania pod nieobecność oskarżonego. Wprawdzie od dnia 1 lipca 2015 r. oskarżony ma prawo, a nie obowiązek, jeżeli sprawa nie dotyczy zbrodni lub gdy przewodniczący albo sąd nie uzna jego obecności za obowiązkową, brania udziału w rozprawie (art. 374 k.p.k.), niemniej jednak, aby móc to prawo

realizować, oskarżony musi być prawidłowo zawiadomiony o jej terminie i miejscu (art. 117 § 1 k.p.k.), a gdy brak jest na to dowodu, to czynności tej nie powinno się przeprowadzać (art. 117 § 2 k.p.k.). Przytoczone powyżej okoliczności wskazują jednoznacznie, iż te wymogi umożliwiające najpierw uznanie wysyłanych przez Sąd do P. R. zawiadomień o terminie rozpraw za doręczone mu w sposób prawidłowy, a następnie prowadzenie tychże rozpraw pod jego nieobecność – nie zostały spełnione. Sąd za każdym razem nie dysponował bowiem właściwymi dowodami potwierdzającymi, że P. R. został o tych czynnościach powiadomiony. Tylko wyłącznie poprawne wskazanie danych adresowych warunkuje możliwość uznania zawiadomienia za doręczone, także i wtedy, gdy nastąpi to w trybie tzw. doręczenia zastępczego, o którym stanowi przepis art. 133 § 1 i § 2 k.p.k. Trafnie w wyroku z dnia 9 października 2020 r., IV KK 283/20, Sąd Najwyższy zauważył, iż: „W świetle obowiązujących przepisów można zatem prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego, którego udział w rozprawie nie był obowiązkowy tylko wówczas, gdy został on prawidłowo, a więc w sposób zgodny z treścią przepisów zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, zawiadomiony o jej czasie i miejscu. Nieprawidłowe powiadomienie jest z kolei równoznaczne z niepowiadomieniem o terminie rozprawy”.

Równocześnie nie ulega wątpliwości, że te stwierdzone i opisane uchybienia pozbawiły P. R. prawa do udziału w rozprawie, co jest rażącym naruszeniem przepisów art. 117 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 374 § 1 k.p.k. To z kolei doprowadziło do – także – rażącego naruszenia jego prawa do obrony (art. 6 k.p.k.), skoro uniemożliwiało mu osobiste uczestnictwo w rozprawie, złożenie w jej toku wyjaśnień, oświadczeń, czy wniosków, a także zaskarżenie wydanego wobec niego wyroku skazującego. Ranga i charakter tych stwierdzonych naruszeń przepisów postępowania, których przestrzeganie warunkuje możliwość uznania rzetelności prowadzonego procesu przesądza o uznaniu możliwości ich istotnego wpływu na treść zaskarżonego wyroku. Stąd koniecznym stało się uwzględnienie kasacji Prokuratora Generalnego oraz uchylenie zaskarżonego nią wyroku w części dotyczącej P. R. i przekazanie sprawy – w tym zakresie – do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K.. W toku tych czynności Sąd ten mając na uwadze powyżej zaprezentowane wnioski i spostrzeżenia przeprowadzi na nowo

postępowanie wobec tego oskarżonego i uczyni to z pełnym respektowaniem obowiązujących przepisów, także i tych regulujących doręczanie oskarżonemu zawiadomień o rozprawie i następstwa uznania skuteczności tych czynności w zakresie możliwości jej prowadzenia pod nieobecność tego oskarżonego.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 638 k.p.k.

Z tych to względów orzeczono jak wyżej.

a.s.